

PFAS - Nationell samordning och vägledning

2022-10-21

Claes Bergqvist

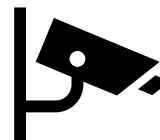
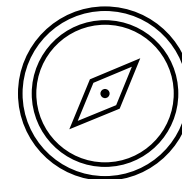
Agenda

- PFAS i miljön - Naturvårdsverkets roll
- PFAS-underlag från Naturvårdsverket
- Aktuellt inom PFAS på Naturvårdsverket
- Regeringsuppdrag PFAS-förorenade områden (RUPFO)
 - Samverkan
 - Delprojekt
 - Leveranser & avslut
- Frågor

PFAS i miljön - Naturvårdsverkets roll

- Vägledning utifrån miljöbalken
 - Allmänna hänsynsreglerna (2 kap miljöbalken) bl.a:
 - Produktval
 - Styrmedel, stöd och vägledning inom bl.a:
 - Avfallshantering
 - Dag- och spillvatten
 - Efterbehandling av förorenade områden
- Miljöövervakning – beskriver miljösituationen för PFAS
 - Förekomst
 - Spridning
 - Trender
- Naturvårdsverket bevakar även frågor om PFAS i miljöprovningar

PFAS-underlag från Naturvårdsverket

- Högfluorerade ämnen i miljön, PFAS (naturvardsverket.se)
(<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/miljoforoeningar/organiska-miljogifter/hogfluorerade-amnen-i-miljon-pfas/>)
- Publikationer från år 2016 och 2019

The screenshot shows the website's navigation menu with options like 'MENY', 'ÄMNESOMRÅDEN', 'VÄGLEDDNING OCH STÖD', 'DATA OCH STATISTIK', and 'BIDRAG'. There are also buttons for 'ENGLISH' and 'SÖK Q'. The breadcrumb trail reads: 'Start > Ämnesområden > Miljöföroreningar > Organiska miljögifter > Högfluorerade ämnen i miljön, PFAS'. The main heading is 'Högfluorerade ämnen i miljön, PFAS'. The text explains that PFAS is a collective name for approximately 5,000 industrially produced chemicals, used in many products like fire retardants and impregnation agents. It notes that PFAS are widespread in the environment, have long lifetimes, and some are toxic. A second paragraph defines PFAS as per- and polyfluorinated substances, used since the 1950s in various products like food packaging, textiles, and firefighting equipment. Below this, there are two publication cards. The first is for 2016, titled 'Högfluorerade ämnen (PFAS) och bekämpningsmedel', with a subtitle 'En sammanlagd bild av föroreningen i miljön Redovisning av ett regeringsuppdrag'. The second is for 2019, titled 'Vägledning om att riskbedöma och åtgärda PFAS-föreningar inom förorenade områden'. Each card has a small image: the 2016 card shows a landscape with trees and water, and the 2019 card shows a person in protective gear working with a large container emitting steam.

Aktuellt inom PFAS på Naturvårdsverket

Stärkt samordning och vägledning PFAS Kontaktperson Markus Klar.

”utveckla och stärka den nationella samordningen och vägledningen kring problemen med spridning av PFAS i miljön.”

1. Stoppa användning av ny PFAS

- A. Utsläppande på marknaden (KemI:s ansvar)
- B. Yrkesmässig användning av kemiska produkter (varor som behandlats med kemiska produkter)

2. Stoppa fortsatt spridning av existerande PFAS, t.ex.

- A. Avloppsreningsverk
- B. Avfallshanteringsanläggningar
- C. Deponier
- D. Förorenade områden

Aktuellt inom PFAS på Naturvårdsverket

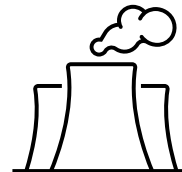
- Kunskap om PFAS i livsmedel och miljö Kontaktperson Karl Lilja.
-
- *”Naturvårdsverkets ska under 2022–2024 med stöd av Livsmedelsverket och Statens jordbruksverk förbättra kunskapen avseende hur PFAS i miljön påverkar halter i svenska livsmedel och därigenom exponering för människor.”*
 - Exponering av allmänbefolkning. Matkorgsundersökning och insjöfisk.
 - Halter i livsmedel. Sammanställning av befintlig kunskap och undersökningar av halter i livsmedel, svamp och bär.

<https://www.naturvardsverket.se/om-oss/regeringsuppdrag/pagaende-regeringsuppdrag/kunskap-om-pfas-i-livsmedel-och-miljo/>

Regeringsuppdrag PFAS-förorenade områden (RUPFO)

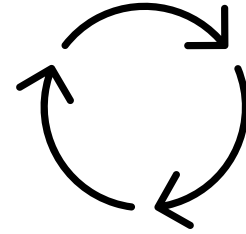
Kontaktperson Niclas Johansson.

- Förbättra kunskapen om PFAS-förorenade områden och hur de kan åtgärdas.
- *”Naturvårdsverket ska under 2022–2024 arbeta för att utveckla och stärka den nationella samordningen och vägledning kring problemen med PFAS-förorenade områden för att stärka samverkan och styra arbetet framåt.”*
 - Genomförs tillsammans med bl.a. Statens geotekniska institut, Sveriges geologiska undersökning, Försvarmakten, Trafikverket och länsstyrelserna.

<https://www.naturvardsverket.se/om-oss/regeringsuppdrag/pagaende-regeringsuppdrag/starkt-samordning-och-vagledning-om-pfas-fororenade-omraden/>

Samverkan inom RUPFO

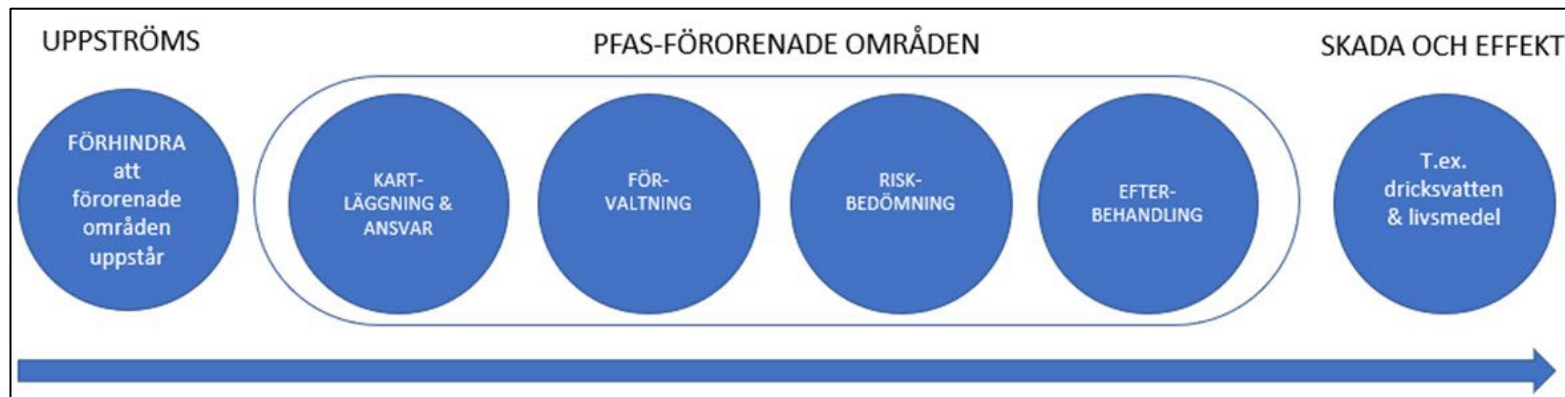

- Samverkan med andra berörda myndigheter och aktörer, t.ex. inom ramen för arbetet med statens förorenade områden.
- Samverkan med Statens geotekniska institut (SGI) om teknikutveckling och forskning för att öka takten i arbetet med åtgärder.
- Samverkan med länsstyrelserna om kartläggning (PFAS-förorenade områden, PFAS-användning i verksamheter).

Delprojekt RUPFO

De inringade momenten ingår i RUPFO:

- Kartläggning och ansvar
- Förvaltning
- Riskbedömning
- Efterbehandling

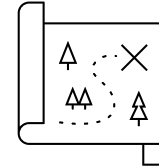

Delprojekt i RUPFO

Delprojekt 1	Delprojekt 2	Delprojekt 3	Delprojekt 4
KARTLÄGGNING & ANSVAR <ul style="list-style-type: none">• Inventering• Prioritering• Ansvarsutredning	FÖRVALTNING <p>Stoppa spridning och exponering</p> <ul style="list-style-type: none">• Förvaltningsmål• Skyddsåtgärder/riskhantering• Markarbeten• Dagvatten• Masshantering<ul style="list-style-type: none">• Deponi	RISKBEDÖMNING OCH EFTERBEHANDLING <p>Långsiktig kvittblivning av miljöskuld</p> <ul style="list-style-type: none">• Övergripande och mätbara åtgärds mål• Riskbedömning• Val av åtgärd	SAMHÄLLESEKONOMI/ ETAPPMÅL/FÄRDPLAN <p>Vilka steg behövs för att ta oss från förvaltning till efterbehandling och att problemen är lösta?</p>

Delprojekt 1 - Kartläggning och ansvar

- Kartlägga PFAS-förorenade områden.

- Kartläggning, riskklassning och uppdatering av den nationella databasen över potentiellt förorenade områden (s.k. EBH-stödet). Genomförs i samarbete med länsstyrelserna.
- Dessa resultat ligger till grund för prioritering av vidare åtgärder.

- ”*Efterbehandlingsansvar – En vägledning om miljöbalkens regler och rättslig praxis*” (Naturvårdsverkets rapport 6501, 2012)

- Vägleda avseende frågeställningar och praxis av betydelse för PFAS-förorenade områden.

Efterbehandlingsansvar

En vägledning om miljöbalkens regler
och rättslig praxis

Delprojekt 2 - Förvaltning

- Vägledning avseende förvaltning av PFAS-förorenade områden för att minska spridning och exponering för PFAS.
 - Schaktning och masshantering, länsvattenhantering, dagvattenhantering, deponier (mottagning, lakvattenhantering).

Delprojekt 3 – Riskbedömning & efterbehandling

2019

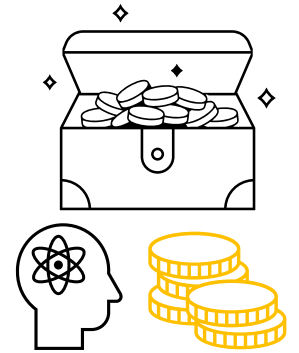
- Uppdatera ”*Vägledning om att riskbedöma och åtgärda PFAS-föroreningar inom förorenade områden*” utifrån ny kunskap och lagstiftning (Naturvårdsverkets rapport 6871, 2019).
 - Publiceras i relevanta avsnitt på Naturvårdsverkets hemsida (det vill säga inte som en rapport).
- Ska ge tillsynsmyndigheter verktyg för att ställa relevanta och effektiva krav gentemot verksamhetsutövare.
- Målet är att hindra/minska spridning och exponering inom både ett kort och ett långt tidsperspektiv.

Vägledning om att riskbedöma
och åtgärda PFAS-föroreningar
inom förorenade områden

Delprojekt 4 – Samhällsekonomi

- Förekomsten och spridningen av PFAS från förorenade områden innebär en stor samhällsekonomisk belastning.
- Belysa vinster med att:
 - vidta åtgärder för att minska spridning och exponering avseende PFAS-förorenade områden
 - satsa på forskning och utveckling av långsiktigt hållbara åtgärdslösningar avseende PFAS-föreningar
- Utgångspunkt i nordiska ministerrådets rapport (The cost of inaction, A socioeconomic analysis of environmental and health impacts linked to exposure to PFAS, 2019).

RUPFO - Leveranser & avslut

- Underlag, publikationer och delrapporter presenteras löpande som en webb-vägledning på Naturvårdsverkets hemsida.

➡ Ger större flexibilitet att justera information vid förändringar

- Uppdraget rapporteras i lägesbeskrivningen för förorenade områden varje år i april 2023 - 2025.
- Uppdraget utgör en långsiktig satsning i linje med Naturvårdsverkets övergripande uppdrag att samordna och vägleda inom förorenade områden ➡ PFAS-arbetet fortsätter även efter år 2025.

Frågor?

NATUR
VÅRDS
VERKET

